

ВІДГУК
офіційного опонента кандидата педагогічних наук
Поліщук Наталії Миколаївни на дисертацію
Осадченко Тетяни Михайлівни на тему
«Підготовка майбутнього вчителя до створення
здоров'язбережувального середовища початкової школи»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Українська вища школа перебуває сьогодні в стані реформування, що зумовлено євроінтеграційними процесами та внутрішньо системною потребою змін у підготовці майбутніх фахівців. Особлива увага привертається до проблеми реалізації завдань компетентної підготовки майбутніх учителів початкової школи в умовах вищих навчальних закладів. Відбувається узагальнення ефективних стратегій удосконалення їх професійного становлення на засадах компетентнісного підходу, суб'єктності взаємодії, здоров'язбереження тощо. Проте сьогодні у науковому педагогічному доробку відсутнє цілісне дослідження проблеми підготовки майбутнього вчителя початкової школи до створення здоров'язбережувального середовища. Це засвідчує виразну наукову новизну і практичну значущість представленої проблеми.

Аргументація актуальності й доцільності розробки теми дослідження «Підготовка майбутнього вчителя до створення здоров'язбережувального середовища початкової школи» є поширеною і достатньою. Вона підсилюється виявленими автором протиріччями, які існують у педагогічній теорії та практиці.

Дисертанткою чітко окреслено науковий апарат дослідження. Відповідно об'єкта та предмета чітко визначено мету і завдання роботи, для розв'язання яких використані ефективні теоретичні, емпіричні та статистичні методи. Всебічне вивчення проблеми, стану її наукової розробленості надало змогу автору сформулювати термінологічний апарат дослідження, докладно проаналізувати значне коло теоретичних і практичних питань, зробити самостійні висновки. Усі композиційні частини роботи вирізняються послідовністю та чіткою логікою викладу змісту, що засвідчує сформованість у дисертантки дослідницьких умінь та наукової культури.

Аналізуючи дисертаційну роботу Осадченко Т. М. з позиції наукової новизни, варто відзначити, що вперше теоретично обґрунтовано модель підготовки майбутнього вчителя до створення здоров'язбережувального середовища початкової школи та педагогічні умови її реалізації; розроблено структуру здоров'язбережувальної компетентності майбутнього вчителя початкової школи; виокремлено критерії і відповідні показники; охарактеризовано рівні сформованості; обґрунтовано структуру здоров'язбережувального середовища початкової школи, виявлено зміст та напрями створення здоров'язбережувального середовища; визначено сутність поняття «підготовка майбутнього вчителя до створення здоров'язбережувального середовища початкової школи»; удосконалено зміст та напрями конструювання практико-орієнтованого здоров'язбережувального середовища ВНЗ, уточнено сутність понять «здоров'язбережувальне середовище початкової школи», «здоров'язбережувальна компетентність майбутнього вчителя початкової школи» та ін.; набули подальшого розвитку наукові уявлення про способи використання копінг-стратегій та моделей емпіричного навчання у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи.

Рецензована робота має важливе практичне значення. Погоджуємось з автором, що подальшого застосування у практиці професійної підготовки вчителів заслуговують запропоновані інновації: програма формування продуктивних копінг-стратегій майбутніх учителів початкової школи з метою формування їх мотивації до створення здоров'язбережувального середовища; технологічні алгоритми циклів емпіричного навчання Л. Джоуплін, Д. Колба, К. Мелландера; методика педагогічної діагностики рівнів сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутнього вчителя початкової школи. Заслуговує на позитивну оцінку авторський міждисциплінарний курс «Основи створення здоров'язбережувального середовища початкової школи» та його методичний супровід.

У процесі опонентського рецензування дослідження ми дійшли висновку, що структура дисертації є логічною і виваженою, адже робота презентована вступом, трьома розділами, ґрунтовними висновками, змістовними додатками, списком використаних джерел (314 найменувань, з них – 22 іноземними мовами), що відповідає вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук.

У першому розділі дисертації «Теоретичні основи дослідження підготовки майбутнього вчителя до створення здоров'язбережувального середовища початкової школи» дисертанткою здійснено теоретичний аналіз проблеми створення здоров'язбережувального середовища початкової школи; розглянуто особливості підготовки майбутнього вчителя до діяльності у визначеному напрямі.

Відзначимо належну наукову і професійну грамотність й етичність щодо представлення авторських визначень понять: «освітнє середовище початкової школи», «здоров'язбереження», «здоров'язбережувальний простір особистості молодшого школяра», «здоров'язбережувальний простір навчального закладу», «здоров'язбережувальне середовище початкової школи» тощо. Продуктивним видається окреслений компонентний склад здоров'язбережувального середовища початкової школи (програмно-змістовий, суб'єктно-соціальний, технологічно-ресурсний, просторово-предметний компоненти). Автором чітко та коректно визначено напрями і зміст діяльності вчителя початкової школи щодо створення здоров'язбережувального середовища: освітній, виховний, діагностувальний, гігієнічний, інклюзивний, просторовий. Представлено їх характеристику.

До позитивних сторін дисертаційної роботи відносимо ґрунтовний аналіз досліджень професійної підготовки вчителя до здоров'язбережувальної діяльності, зокрема в системі початкової ланки освіти. Дисертанткою вдало узагальнено сучасні тенденції розвитку вищої педагогічної освіти, що зумовлюють напрями модернізації підготовки майбутніх учителів початкової школи до створення здоров'язбережувального середовища.

У другому розділі Т. М. Осадченко науково обґрунтовує зміст та презентує структуру здоров'язбережувальної компетентності майбутнього вчителя початкової школи, яка представлена як сукупність компонентів: мотиваційного, когнітивного, діяльнісного та особистісного. Заслуговує на увагу коректність та чіткість у виокремленні критеріїв, показників і рівнів здоров'язбережувальної компетентності майбутнього вчителя початкової школи.

Дисертанткою на основі комплексу процедур: аналізу психолого-педагогічних джерел, власних суджень, використання математично-статистичного аналізу, визначено та охарактеризовано педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до створення здоров'язбережувального

середовища початкової школи: формування позитивної мотивації студентів до створення здоров'язбережувального середовища початкової школи на основі вибору продуктивних копінг-стратегій; систематизація і поглиблення знань й умінь майбутніх учителів, що забезпечують створення здоров'язбережувального середовища початкової школи, на основі інтегрування освітніх курсів й запровадження систем емпіричного навчання конструювання практико-орієнтованого здоров'язбережувального середовища ВНЗ, що забезпечує оптимальне поєднання форм, методів та засобів освітньо-професійної та фізкультурно-оздоровчої діяльності студентів. Їх інноваційність у сучасних умовах розвитку професійної освіти не викликає сумніву, а детальна характеристика процедури реалізації заслуговує на схвалення.

У третьому розділі – «Дослідно-експериментальна перевірка ефективності моделі підготовки майбутнього вчителя до створення здоров'язбережувального середовища початкової школи» дисертанткою представлено програму експериментальної роботи; проаналізовано результати вивчення стану реалізації досліджуваної проблеми в практиці діяльності вищої педагогічної школи на етапі констатувального етапу експерименту; визначено й експериментально перевірено ефективність моделі підготовки майбутнього вчителя до створення здоров'язбережувального середовища початкової школи і педагогічних умов її реалізації; інтерпретовано результати експериментального дослідження.

Заслуговує на схвалення розроблена автором програма експериментальної перевірки моделі підготовки майбутнього вчителя до створення здоров'язбережувального середовища початкової школи та педагогічних умов її реалізації, адже вона конкретизує етапи експериментальної роботи, об'єднує в єдине ціле ресурс її забезпечення, форми, методи експериментального навчання та способи перевірки педагогічних умов. Дисертантом чітко та коректно презентовано хід її впровадження.

Нам імponує добір дисертантом форм та методів експериментальної роботи, зокрема застосування лекційних та практичних занять на основі впровадження моделей емпіричного навчання, тренінгів, стартап-проекту «Відеолекторій зі здоров'язбереження», блокових годин куратора, занять

у спортивних секціях на основі здоров'язбережувального моніторингу, а також комплексне використання методів інтерактивного навчання, практико-орієнтованих пауз, інформаційно-дискусійних бесід тощо.

Вірогідність одержаних автором наукових результатів не викликає сумніву, оскільки вони цілком адекватні суті та конкретним завданням дослідження і досягнуті завдяки системному використанню комплексу взаємопов'язаних дослідницьких методів і ґрунтовної джерельної бази. Одержані дисертанткою результати достатньо переконливо представлено у висновках до розділів та прикінцевих висновках, які відповідають найважливішим положенням рецензованого дослідження та поставленій меті. Заслужують на увагу додатки до дисертації, які вдало доповнюють роботу.

Зміст автореферату повністю відповідає основним положенням дисертаційної роботи, а 20 наукових публікацій, з яких 8 відображають основні наукові результати дисертації, 12 – апробаційного характеру, з достатньою повнотою розкривають основні положення й висновки роботи та цілком відповідають встановленим вимогам.

Отже, обсяг і зміст рецензованої дисертації переконують, що вона є самостійним дослідженням, наукова новизна якого полягає у цілісному висвітленні проблеми підготовки майбутнього вчителя до створення здоров'язбережувального середовища початкової школи. Робота має важливе значення для розв'язання актуальних проблем теорії і методики професійної освіти та демонструє наукову і професійну зрілість автора.

Позитивно оцінюючи рецензоване дослідження, водночас вважаємо за доцільне висловити зауваження і побажання дискусійного характеру:

1. Презентуючи у п. 1.2 аналіз проблеми підготовки майбутнього вчителя початкової школи до створення здоров'язбережувального середовища, на нашу думку, автору варто було проаналізувати також зарубіжний досвід підготовки педагогів у досліджуваному напрямі.

2. Дисертантка у п. 3.1. представляє результати вивчення стану реалізації досліджуваної проблеми в практиці діяльності вищої педагогічної школи та на основі них виокремлює шляхи вдосконалення. На нашу думку, потрібно було більш ґрунтовно розкрити роль практик, які мають важливе значення у підготовці майбутнього вчителя до досліджуваної діяльності.

3. У дисертаційній роботі більше уваги звертається на розвиток фізичної складової здоров'я у майбутнього вчителя початкової школи. На нашу думку, автору варто було б ширше розкрити питання збереження психічного та соціального здоров'я майбутніх педагогів.

4. З огляду на практичну цінність дисертаційної роботи вважаємо за доцільне з метою популяризації одержаних результатів побажати автору за матеріалами дисертаційного дослідження підготувати та видати наукову монографію.

Однак, вказані зауваження та побажання не знижують теоретичної і практичної значущості роботи.

Аналіз дисертаційної роботи й опублікованих наукових праць Тетяни Михайлівни Осадченко дає підставу зробити наступний висновок:

Дисертація на тему «Підготовка майбутнього вчителя до створення здоров'язбережувального середовища початкової школи» є самостійною завершеною науковою працею, що містить нові науково обґрунтовані результати, які мають важливе значення для подальшого розвитку теорії і практики професійної освіти.

Дисертаційна робота відповідає вимогам п. 9, 11, 12, 13, 14, 15 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор Осадченко Тетяна Михайлівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри методики
викладання навчальних предметів
Комунального закладу «Житомирський
обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти» ЖОР

Н. М. Поліщук

Підпис Н. М. Поліщук засвідчую